

EDUCATIEF GRADUAAT IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

HOGESCHOOL PXL

TOETS NIEUWE OPLEIDING • ADVIESRAPPORT

12 DECEMBER 2018

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	6
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving	8
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau	11
2.4	Eindoordeel.....	12
3	Beoordelingsproces	13
4	Overzicht oordelen	14
	Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding.....	15
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR).....	16
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie	17
	Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten	18
	Bijlage 5: Lijst met afkortingen	19

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

Hogeschool PXL, CVO Limburgse Lerarenopleiding (LIMLO) en GO! CVO STEP hebben gezamenlijk de opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs ontwikkeld in nauwe afstemming met het werkveld. Deze ontwikkeling is helder toegelicht in een overzichtelijk, goed leesbaar rapport. Een ambitieuze visie op het leraarschap is het uitgangspunt, die haar neerslag vindt in de opleidingsspecifieke leerresultaten. De visitatiecommissie (hierna: commissie) apprecieert de eigen accenten die hierin zijn gelegd. De domeinspecifieke leerresultaten werden gevalideerd op 30 maart 2018 en zijn afgetoetst bij het werkveld, naar aanleiding waarvan aanvullende taal- en ICT-competenties zijn opgenomen. Door de brede consultatie onder stakeholders kent de opleiding een groot draagvlak. De opleiding wordt in goede harmonie en met de expertise vanuit de CVO's ingevoegd in de kwaliteitsvolle organisatiestructuur van Hogeschool PXL, binnen een sterk cluster van educatieve opleidingen en met oog voor de eigenheid van de graduaatsopleiding.

Het beoogde programma is evenwichtig en samenhangend, met veel flexibiliteit, een gelaagde opbouw en aandacht voor werkvormen en (vak)didactische setting. Centraal staat de beroepscontext en het versterken van de benodigde competenties. Dit wordt weerspiegeld in de omvangrijke praktijkcomponent en de sterke wisselwerking tussen opleiding en praktijk; het concept van 'samen opleiden' krijgt een duidelijke plaats in het programma. Waardering heeft de commissie ook voor de goed uitgewerkte leerlijn diversiteit en voor de studentgerichte opbouw en organisatie van de opleiding, inclusief de persoonlijke begeleiding. De commissie is van mening dat de inhoud en de vormgeving van het programma, met inbegrip van de onderwijs- en leervormen en met de sterke wisselwerking tussen theorie en praktijk, de studenten in staat zullen stellen de beoogde leerresultaten te bereiken. Programma, personeel en voorzieningen vormen een samenhangende onderwijsleeromgeving. De gehanteerde onderwijs- en leervormen zijn passend bij de vooropgestelde competenties en de ontwikkelde opleidingsspecifieke leerresultaten.

De opleiding beantwoordt qua niveau en oriëntatie aan niveau 5 van de Vlaamse kwalificatiestructuur. Hoewel het graduaatsniveau tot zijn recht komt in de graduaatsproef, geeft de commissie als aandachtspunt mee ervoor te zorgen dat het eindniveau wordt bewaakt en niet verschuift richting bachelorniveau, door te veel vanuit dit niveau te vertalen. Hiermee samenhangend moet het beleid ten aanzien van toetsen nog vertaald worden naar het graduaatsniveau. De commissie beveelt de opleiding aan om niveau 5 te vertalen in gedragskenmerken en die te gebruiken bij het bepalen van het eindniveau bij het afsluiten van de opleiding. Naast deze benodigde concretisering, die de aandacht heeft van de opleiding, ziet de commissie in het beoordelingssysteem een doordachte basis terug met een samenhang tussen leervormen, evaluatievormen en beoogde doelen. Zij vertrouwt erop dat het evaluatiesysteem op maat wordt ingericht, waarbij de validiteit van toetsing is geborgd en de transparantie wordt ondersteund door het toegepaste meerogenprincipe.

De commissie heeft een positieve indruk van het dossier. Hogeschool PXL beschikt over een gestructureerde organisatie met aandacht voor onderwijsproces en -visie en toetsingsbeleid. De commissie hoopt dat de eigenheid van de graduaatsopleiding kan blijven bestaan als volwaardig onderdeel van de hogeschool. Zij heeft er alle vertrouwen in dat de integratie en omvorming van de nieuwe opleiding zullen leiden tot een degelijk en volwaardig programma.

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de nieuwe opleiding, formuleert de commissie de volgende aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het huidige oordeel over de potentiële kwaliteit van de opleiding.

De commissie beveelt de opleiding aan:

- De ECTS-fiches te herzien vanuit de expertise van de CVO's (eventueel aan de hand van de bestaande fiches van de SLO's), om hierin het unieke karakter van deze graduaatsopleiding helder terug te laten komen. Daarbij kan ook de inbreng van de stagementoren bij de beoordeling van studenten worden verduidelijkt;
- In het kader van het samen opleiden met het werkveld de vakmentoren te coachen in begeleidingsvaardigheden;
- Niveau 5 te vertalen in gedragskenmerken en deze te gebruiken bij het bepalen van het eindniveau bij het afsluiten van de opleiding.

De visitatiecommissie die de opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier en het toelichtend gesprek.

Den Haag, 12 december 2018

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs van Hogeschool PXL,

Martine Tritz
(voorzitter)

Carlijn Braam
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen

De Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg (AUHL), waar Hogeschool PXL partner van is, krijgt vanaf het academiejaar 2019-2020 personeel en middelen overgedragen van de SLO van CVO STEP en deels van de SLO van CVO LIMLO (Limburgse Lerarenopleiding). Met de nieuwe educatieve graduaatsopleiding voor secundair onderwijs beoogt Hogeschool PXL haar onderwijs nog beter af te stemmen op de wensen en noden van de studenten en het werkveld. De nieuwe opleiding wordt ondergebracht in het departement PXL-Education en wordt ingevoegd in de vaste organisatiestructuur van de hogeschool die als kwaliteitsvol werd beoordeeld in de instellingsreview. PXL-Education telt ruim 1200 studenten en omvat naast de clusters Kleuteronderwijs en Lager onderwijs het cluster Secundair onderwijs, waarvan de educatieve graduaatsopleiding (EGR) deel uitmaakt. De EGR wordt met de verkorte educatieve bacheloropleiding voor secundair onderwijs (VEB) als zelfstandige entiteit samengevoegd in PXL-Education-up. De opleiding zet in op taal, ICT en diversiteit, naast het ontwikkelen van 'excellente professionals die de X-factor hebben en die onmiddellijk inzetbaar zijn'. De X-factor, vervat in het onderwijsconcept van Hogeschool PXL, is door de opleiding vertaald in het 'afleveren van meesters' op vier gebieden: een meester kent zijn vak (vakinhoudelijk en vakdoorbrekend), is collegiaal/werkt in een team, is inspirerend/gedreven en is reflectief. Men streeft een integratie van deze competenties en eigenheid na.

In voorbereiding op de nieuwe opleiding heeft intensief overleg plaatsgevonden tussen actoren. Een designteam heeft zich gebogen over onder andere een heldere visie en transparant curriculum en nam daarin de sterktes mee van de huidige SLO's en van de educatieve bacheloropleiding voor secundair onderwijs. Diverse werkgroepen verschaften input over specifieke thema's als organisatie van de vakdidactiek, invulling van de praktijkcomponent, praktische organiseerbaarheid van het programma en ECTS-fiches per cluster van opleidingsonderdelen. In een werkveldcommissie met een brede vertegenwoordiging uit alle onderwijsnetten – die ook verder betrokken zal blijven – zijn opzet en curriculum afgetoetst en zeer goed ontvangen. In een resonantiegesprek reageerden studenten uit beide CVO's positief op de invulling en opbouw van het programma met de uitgebreide praktijkcomponent en mogelijkheid om zich te profileren.

Ook nam men deel aan de taakgroep DLR Educatieve graduaatsopleiding en de intervisiegroep Educatieve graduaatsopleiding van de VLHORA, waarin de DLR's voor niveau 5 werden bepaald. De DLR zijn gebaseerd op het Europese referentiekader en zijn afgetoetst bij de stakeholders. Ze zijn gericht op de praktijk en vertaald in een programma waarbij een gedeelte naar startbekwaamheden gaat zoals bijvoorbeeld ICT-competenties op aangeven van het werkveld dat taal- en ICT-competenties van belang zijn voor leraren. De OLR zijn gebaseerd op de DLR zoals vastgesteld door de VLHORA en de decretaal bepaalde basiscompetenties, ingekleurd met de opleidingsvisie en departementale accenten. Er is uitgebreid stilgestaan bij de afscheiding van de verschillende niveaus, onder andere door een werkgroep beheersingsniveaus. Bij de uitwerking van vakken vindt een concrete vertaling plaats van de leerresultaten. De OLR komen verspreid over het curriculum in verschillende opleidingsonderdelen aan bod en worden zo gefaseerd verworven.

Op de arbeidsmarkt valt het in de provincie Limburg mee met het tekort aan technische leerkrachten. In de toekomst zal doelgericht rekruteren van leraren in de praktijkvakken relevanter worden. Geluid uit het werkveld is dat een ander profiel leraar nodig is.

In dit kader is het belangrijk om samen te werken met stakeholders en om samen, in dialoog, op te leiden, zoals nu al in een LIO-traject gebeurt. Binnen beide CVO's is hier veel ervaring mee. Een partnerschap met scholen in het secundair onderwijs om te komen tot geïntegreerde leerplannen ligt voor de hand. Daarnaast zijn er vanuit nascholingsbeleid initiatieven als het Marco Polo-project. Hierbij gaan PXL-collega's terug naar het werkveld voor een stage van 50 uur, inclusief vakvergaderingen en lesvoorbereidingen, en gebruiken deze ervaring in bijvoorbeeld didactische ateliers (opnames lessen). De evaluaties hiervan zijn zeer positief. Met behulp van financiering vanuit de hogeschool zijn er zodoende grote stappen gezet op het gebied van samen opleiden.

Op het vlak van internationalisering kijkt men over de grenzen naar Nederland, waar een sterk tekort is aan praktijkleraren, naar mogelijkheden voor samenwerking met bijvoorbeeld ROC Leeuwenborgh, op het vlak van werkplekleren of internationale (betaalde) LIO-stages. Ook zijn er projecten met beroepsopleidingen in Cambodja en Ecuador. Voor de bachelor was men al in Ecuador om samen na te denken over authentiek onderwijs. Op bachelorniveau zijn er ook contacten met Hogeschool Zuyd en Fontys in Nederland.

De werkveldcommissie fungeert als forum voor uitwisseling tussen de diverse netten. Men bespreekt waar behoefte aan is, hoe om te gaan met nieuwe leerplannen et cetera. Onderwerpen kunnen verder variëren van autonomiebevorderend lesgeven en experimenten op het vlak van werkplekleren voor de bachelor, tot nascholing van leraren. Zo ontstaat een wederzijdse kruisbestuiving. Hogeschool PXL heeft in de laatste twee werkveldcommissies hun missie/visie en curriculum voorgelegd en op basis van de feedback aanpassingen gedaan die in een verslag worden teruggekoppeld.

Men zet overigens vraagtekens bij het zelfregulatiebeleid voor toelatingsvoorwaarden. Zaak is om dit op overheidsniveau centraal te regelen en niet bij afzonderlijke instellingen te leggen, om te voorkomen dat toelatingsvoorwaarden tussen hogescholen verschillen.

Overwegingen

De opleiding stelt een ambitieuze visie op de leraar in het algemeen voorop, met een sterk profiel van de gegradueerde leraar. In haar OLR reikt ze verder dan de DLR en legt ze eigen accenten, door toevoeging van waardevolle elementen zoals passie voor het vak, een empathische en coachende grondhouding, het ontwerpen van digitale tools en het opnemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid. De commissie constateert dat de DLR goed zijn afgetoetst waarbij een duidelijk onderscheid is gemaakt tussen de verschillende niveaus. Op aangeven van het werkveld zijn aanvullende taal- en ICT-competenties opgenomen. De rol van het beroepenveld is duidelijk aanwezig via de aftoetsing van de DLR. Daarnaast heeft de werkveldcommissie een rol gehad in de opzet van het programma. De commissie stelt tot haar genoegen vast dat zowel werkveld als studenten zeer positief tegenover de opleiding staan en goede gesprekspartners zijn (geweest) in het gehele proces. De opleiding kent door dit brede proces een groot draagvlak onder interne en externe stakeholders.

De commissie ziet een sterke wisselwerking tussen de opleiding en de praktijk, onder andere op het gebied van samen opleiden, hetgeen ten goede komt aan de ontwikkeling van zowel de student als de opleiding. In de uitwerking van de graduaatsproef komt het graduaatsniveau tot zijn recht. Een duidelijk beeld van het niveau 5-profiel ontbreekt echter nog. De commissie krijgt de indruk dat men regelmatig redeneert en vertaalt vanuit het bachelorniveau, waardoor een idee van een 'bachelor light' ontstaat. Hoe men precies vanaf de start van de opleiding tot eindniveau 5 komt en wat het beoogde doelpubliek is, is zodoende niet geheel helder en blijft een *work in progress*. De commissie is ervan overtuigd dat dit met de juiste mindset nog bijgestuurd en nader ingevuld wordt, ondersteund door (internationale) samenwerking.

Hogeschool PXL heeft een sterk cluster van educatieve opleidingen, hetgeen in de ogen van de commissie een goede basis vormt voor deze nieuwe opleiding. De inkanteling van de CVO's in de hogeschool is een uitdaging die in een harmonieuze samenwerking is aangegaan. De commissie heeft dan ook vertrouwen in een goede afloop, mede gezien het pluralistische karakter van de hogeschool.

De commissie stelt vast dat het beoogd eindniveau van de opleiding qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen weerspiegelt die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De opleidingsonderdelen binnen het curriculum zijn opgedeeld in vier clusters, waarin het cluster Didactisch competent centraal staat, met de nodige (just-in-time) ondersteunende kennis en vaardigheden vanuit de clusters Startcompetent, Professioneel competent en Pedagogisch competent. Hierbinnen geven de leerlijnen aan hoe de inhouden stapsgewijs opgebouwd worden. Tussen de opleidingsonderdelen bestaat zowel een horizontale als een verticale samenhang. Ook is er een duidelijke opbouw van de leerinhouden van meer algemeen naar verbredend en verdiepend. De opleidingsonderdelen bereiden de student voor op de praktijkcomponent, waarin alle competenties geïntegreerd ingezet dienen te worden. In het reguliere traject gaat het dan om een combinatie van opleidingspraktijk en pre-servicepraktijk; in het LIO-traject om in-servicepraktijk. Daarnaast bevat het curriculum een leerlijn onderzoekend handelen, ondernemend handelen en internationaal en intercultureel handelen, conform het hogeschoolbeleid om een eXcellente professional met de X-factor op te leiden.

Er worden vier competentieniveaus onderscheiden: bouwstenen, elementair niveau, doorgroei niveau en integratieniveau. In de opeenvolgende trajectschijven mikt men op een geleidelijke overgang van de eerste niveaus, via doorgroei niveau naar integratieniveau. Studenten leren bijvoorbeeld in verschillende ateliers om een oefenles te geven; eerst in een voorgestructureerde leeromgeving waar de beginsituatie, groep en werkvormen bekend zijn, en vervolgens in een complexere context waarbij de studenten een eigen plan moeten kunnen trekken. Ook bij de graduaatsproef moeten studenten zelfstandig, op integratieniveau, kunnen functioneren – bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een lesmethode om de taalvaardigheid van leerlingen te ondersteunen. Verschil met het bachelorniveau ziet men in het enger naar de eigen praktijk toe opereren, versus het gebruik van externe wetenschappelijke bronnen door de bachelor.

Reflectievaardigheden komen terug in verschillende opleidingsonderdelen, onder meer in de graduaatsproef – bijvoorbeeld als een verzameling onderzoeksstappen – en in de stages. In het onderdeel onderzoekscompetenties wordt hier een begin mee gemaakt. Na elke stage volgt een onderdeel reflectie, waarbij de student kan kiezen in welke vorm hij of zij dit doet.

In de lessen staat de voorbereiding op de praktijk in de vorm van authentiek onderwijs voorop, zodat studenten leren contextualiseren en toepassen in verwerkingsoefeningen. Vakken binnen de pedagogisch-didactische basis volgen graduaatsstudenten (net als bachelorstudenten) samen met studenten uit andere opleidingen.

Aldus bootst men de praktijk na met het werken in heterogene groepen en in een divers team, en geeft een kader mee voor een onderdeel als klasmanagement. In het secundair onderwijs is kunnen differentiëren immers van belang. Men werkt aan projecten van samen opleiden, in vakdidactische leergemeenschappen en ziet daar mooie voorbeelden van samenwerking. De zij-instromers in niveau 5 brengen toegevoegde waarde; het zijn studenten met creativiteit en een brede horizon die out-of-the-box denken.

Naast gemeenschappelijke kaders en lessen op basisniveau, deels via blended learning, zijn doelstellingen vertaald naar het graduaatsniveau en differentieert men binnen (en buiten) het curriculum en het gebruikte cursusmateriaal. Opdrachten zijn afgestemd op niveau 5; bij de evaluatie van vakken gaat het meer om concretisering dan om conceptualisering zoals in de bachelor. Waar van een bachelor wordt verwacht dat hij bij een onderzoek meer invalshoeken betreft, is de graduaatsproef een praktijkonderzoek waarin men enerzijds reflectief is over de eigen praktijk en anderzijds deze praktijk systematisch verbetert; zelfontwikkeling staat centraal. Individuele opvolging is er in de vorm van intervisie. Voor graduaatsstudenten is er extra ondersteuning door lectoren. Om aan de gedifferentieerde studentenpopulatie tegemoet te komen is er een grote flexibiliteit ingebouwd door drie verschillende trajecten aan te bieden, waaronder een LIO-traject met twee instapmomenten, de mogelijkheid tot een geïndividualiseerd traject en spreiding over de tijd. Er is keuze voorzien tussen verschillende contactmomenten, alsook tussen bepaalde werkvormen. Ook een overstap van/naar het LIO-traject wordt mogelijk gemaakt.

Deze aanpak wordt gewaardeerd door zowel het werkveld als de studenten. De studenten waarderen het programma met meer studie-uren, meer stage en meer aandacht voor ICT en taal aspecten die ze misten in de huidige SLO. Ook een combinatie met werk en gezin is mogelijk. De 90 studiepunten worden verdeeld over drie jaar (nu is dit 60 studiepunten over twee jaar).

Diverse opleidingsonderdelen kunnen straks in afstandsonderwijs worden gevolgd. Zo organiseert men voor de algemene pedagogische vakken een traject met leerpaden binnen een elektronische leeromgeving, wekelijkse opdrachten en regelmatige terugkoppeling. De opleiding richt zich op een brede cursus en ontwikkelt vanuit dit idee en op basis van de OLR en evaluatiematrix de verdere modaliteiten, waarbij studenten de keuze hebben tussen contact- of afstandsonderwijs. Binnen de hogeschool zijn er zeer regelmatig uitgebreide ICT-vormingen voor lectoren en vindt er intervisie/supervisie plaats wanneer lectoren werken met afstandsonderwijs. Men heeft de nodige aandacht voor het uitbouwen van een goede coördinatiestructuur, inclusief trekkersrollen voor bijvoorbeeld het uitwerken van ECTS-fiches, het clusterniveau en de opleidingsstaf. In dit traject vervullen lectoren uit de drie bestaande opleidingen van Hogeschool PXL en de CVO's een rol. Inmiddels is bekend wie waar werkzaam zal zijn en zijn er gemengde werkgroepen opgericht om het niveau van de opleiding te bewaken.

Ook is er aandacht voor studentenbegeleiding in de vorm van een eigen begeleider, een intakeprocedure met deze begeleider om verwachtingen helder te krijgen en een passend traject te vinden, en een eerste evaluatie na enkele maanden (oriënteringstraject) om te bekijken of aanvullende begeleiding en/of doorverwijzing nodig is. In de hogeschool heeft elke opleiding zijn eigen ondersteuners/trajectbegeleiders. Het algemene *studentpoint* is een open, zichtbare plek en ook in de avonden toegankelijk. Begeleiders zijn altijd aanspreekbaar. Een sterk punt van de CVO's, ook volgens studenten, is de persoonlijke begeleiding: lectoren staan voortdurend in contact met de student. Bij het samengaan wil men deze sterkte zeker behouden c.q. versterken. Men scoort bij de tweejaarlijkse instroombevraging onder nieuwe studenten altijd hoog op 'warme omgeving'. Belangrijk is ook dat studenten worden gezien als junior collega en serieus worden genomen.

Voor het organiseren van stages is er per graad een contactpersoon, waar een stage kan worden aangevraagd. Jaarlijks organiseert de hogeschool in oktober een dag voor directies en mentoren met keuzesessies over bijvoorbeeld verwachtingen rondom stages en evaluaties. Ook is er sinds een aantal jaren een mentorenopleiding. Stagiairs worden toegewezen aan een mentor, die het aanspreekpunt is in een secundaire school. De begeleiding van stages gebeurt daarnaast door een stagebegeleider vanuit de opleiding. Mocht een student niet tevreden zijn over de begeleiding door de mentor, dan wordt aan de hand van een evaluatiesjabloon in overleg (eventueel met de directie) gekeken naar een oplossing.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat het programma goed doordacht en evenwichtig is, waarbij de realisatie van de OLR wordt bewaakt. Het curriculum laat een heldere gelaagde opbouw zien met een duidelijke verticale en horizontale samenhang. De werkvormen en de (vak)didactische setting van de opleiding zijn ingericht met aandacht voor het leraarschap. Het leren is opgebouwd vanuit de authentieke beroepscontext van de werkende en heeft zo direct meerwaarde voor student en werkplek, onder meer door de aandacht voor differentiëren. De praktijkcomponent komt met 37 studiepunten goed tot zijn recht en is mooi geïntegreerd in de vier clusters; studenten kunnen daarnaast op hun eigen werkplek werken aan de praktijkdoelen. De commissie waardeert de betrokkenheid van stagescholen bij deze component.

In de opbouw en organisatie van de opleiding ziet de commissie een sterk onderwijsconcept en studentgerichte visie terug, met veel aandacht voor reflectie, persoonlijke ontwikkeling, profilering en begeleiding. De leerlijn diversiteit (internationaal en intercultureel handelen) is in de ogen van de commissie een belangrijk onderdeel van het curriculum en is goed uitgewerkt. Ander sterk punt is de ingebouwde flexibiliteit in het programma, dat echter veel vraagt van de organisatie. Waardering is er ook voor de kennisdisseminatie die plaatsvindt naar aanleiding van resultaten uit graduaatsproeven, en voor de goed georganiseerde studentenbegeleiding die zorgt voor binding met de opleiding. De commissie gaat ervan uit dat op basis van feedback van studenten (o.a. instroombevraging) eventueel benodigde zaken zullen worden aangepast. Mooi vindt de commissie het ook dat studenten bij hun reflectie de keuze hebben in welke vorm ze deze gieten.

Het samen (realistisch) opleiden met het werkveld kwam volgens de commissie niet goed naar voren in het dossier maar is verhelderd in het toelichtende gesprek. De commissie is te spreken over de wijze waarop dit gebeurt. Aanbeveling is wel om de vakmentoren te coachen in begeleidingsvaardigheden. Ook is het beeld van de jaarlijkse bijeenkomst voor mentoren nog onduidelijk. Als aandachtspunt geeft de commissie verder mee ervoor te zorgen dat het integratieniveau voor de graduaatsopleiding niet te hoog wordt en richting bachelorniveau gaat. Dit voorbehoud geldt eveneens voor het praktijkgericht onderzoeken in de graduaatsproef. De commissie heeft er begrip voor dat hierin de regionale context (situatie op de arbeidsmarkt) wordt meegenomen en dat kwalitatief hoog wordt ingezet, maar merkt op dat elders voor graduaatsstudenten een doorgroei niveau voldoende is.

De commissie is van mening dat de inhoud en de vormgeving van het programma, met inbegrip van de opleidingsspecifieke onderwijs- en leervormen, de toegelaten studenten in staat zullen stellen de beoogde leerresultaten te bereiken, ondersteund door de kwaliteit van het in te zetten personeel en de uitstekende aanwezige infrastructuur.

Oordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen

Het evaluatieplan van de educatieve graduaatsopleiding is geënt op het evaluatiekader van de hogeschool. De visie op evaluatie van de opleiding is dat elke evaluatie authentiek en studentgecentreerd is en maximale onderwijskansen biedt. Dit is vertaald naar een aantal richtlijnen die een kader bieden voor de evaluatie in de opleiding. Een departementaal aan te stellen toetscoördinator en interne toetscommissie garanderen de toepassing van dit kader.

Per trajectschijf en per cluster is in grote lijnen het evaluatieprogramma uitgewerkt in relatie tot beheersingsniveaus en methodieken. Evaluatie gebeurt telkens overeenkomstig de doelen van het opleidingsonderdeel. Lectoren stellen gezamenlijk toetsen op en bespreken deze om de kwaliteit te garanderen. Het meerogenprincipe wordt ook doorgevoerd in het gebruik van een evaluatiechecklist en evaluatiekader. Per opleidingsonderdeel is er altijd meer dan één verantwoordelijke. Bij het vakdidactisch atelier wordt op doorgroei niveau getoetst. Het vaststellen van het eindniveau van een student is een gedeelde verantwoordelijkheid waarbij men toetst op integratieniveau. Graduaatsproeven worden na beoordeling minimaal eenmaal per jaar besproken; video's worden soms gezamenlijk bekeken. Evaluatie en uniformiteit van de toetsing komt ook aan bod in de opleidingsraad.

Waar studenten in de bachelor 'werkend leren' via werkplekleren, zit in de graduaatsopleiding een LIO-traject of stage in het onderwijs vervat ('lerend werken'). Na afronding van de stage vindt een afsluitend driehoeksgesprek plaats met de begeleiders. De beoordeling vindt plaats in overleg; eenzelfde systeem wordt gehanteerd bij LIO-trajecten. De stagebegeleider en -mentor maken daarbij gebruik van beoordelingsformulieren en een kijkwijzer om de competenties te evalueren op integratieniveau. De eindscore wordt voor 80 procent bepaald door deze beoordeling en voor 20 procent door de stagemap (bundeling van lesactiviteiten), beoordeeld door de stagebegeleider. Via de beslissingsboom is inzichtelijk hoe de mening van de mentor is meegenomen. De opleiding wil dit nog beter terug laten komen door fiches uit te werken. Men is in gesprek met begeleiders en directies van scholen over de wijze van beoordeling van deze trajecten. De nieuwe opleiding geeft de nodige groeiruumte, reflectiemogelijkheden en ideeën. Bijvoorbeeld op het gebied van experimenteerruimte voor studenten die er nu niet is; dit wordt aangepast. Details worden nog nader ingevuld en herzien.

De graduaatsproef wordt geëvalueerd op basis van drie zaken: eindproduct, proces (stage-/ onderzoeksverslag) en een presentatie van dit product en proces tijdens een jurymoment, waarbij ook mentoren aanwezig zijn. Naast het product kijkt de (stage)begeleider naar de genomen onderzoeksstappen (bijv. oriëntering op een probleem) aan de hand van fiches. De graduaatsproef wordt uitgevoerd op de eigen werkplek en wordt apart beoordeeld op integratieniveau. Bij deze beoordeling maakt men gebruik van een beslissingsboom, die ontleend is aan de bachelorproef en in academiejaar 2018-2019 nog vertaald moet worden naar het graduaatsniveau (er is een verschil in de verwachte zelfstandigheid van studenten op niveau 5 en 6; op niveau 5 werkt men systematischer, in kleinere stappen). Voor de bachelorproef is er onlangs een herziening geweest. Een divers samengestelde werkgroep zal de evaluatie van de graduaatsproef verder uitwerken in beoordelingscriteria en -formulieren. Inschatting is dat dit rond juni 2019 gereed zal zijn. Over de beoordeling van stages, nu nog te sterk overgenomen uit de educatieve bachelor, zal eveneens een werkgroep zich buigen vanaf december. Men zal daarbij ook het geheel aan beoordelingen in kaart brengen.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat het toetsingsbeleid een doordachte basis heeft die een samenhang vertoont met de opgestelde DLR maar op veel punten nog vertaald moet worden naar het graduaatsniveau. De opleiding is hier volop mee bezig en vertaalt reflecties in acties. De benadering van toetsing met aangepaste evaluatievormen afgestemd op de beoogde doelen getuigt van een duidelijke toetsvisie. De beoogde evaluatievormen zijn congruent met de verschillende leervormen. Sterke punten vindt de commissie de individuele beoordelingen en het toegepaste meerogenprincipe. Dit draagt bij aan een valide, betrouwbaar en transparant beoordelingssysteem.

Er valt in de komende periode nog een flinke vertaalslag te maken van de eindtermen van de bachelorpraktijk naar de evaluatie van het graduaatsniveau met een concrete uitwerking van een beslissingsboom, beoordelingscriteria en -formulieren. De commissie vertrouwt erop dat dit integraal wordt opgepakt door de hiermee belaste werkgroep en dat enkele hiaten nog zullen worden gevuld, zoals de eindbeoordeling van stages in een trialoog; hierbij is het zaak om de inbreng van stagementoren duidelijker naar voren te laten komen in de fiches. Daarnaast raadt de commissie aan het graduaatsniveau te vertalen in gedragskenmerken, die gebruikt kunnen worden bij het bepalen van het eindniveau van studenten.

De commissie is van mening dat de kwaliteit van de evaluatie voldoende geborgd is, mits concreter uitgewerkt voor het graduaatsniveau.

Oordeel: voldoende

2.4 Eindoordeel

De commissie beoordeelt elk van de generieke kwaliteitswaarborgen als voldoende en bijgevolg is ook het eindoordeel voor de opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs voldoende.

De commissie complimenteert de opleiding met het goed leesbare, overzichtelijke rapport en de heldere visie, doorweven met eigen accenten die ook in de OLR terugkomen.

De nieuwe opleiding wordt ingevoegd in de vaste organisatiestructuur van Hogeschool PXL die als kwaliteitsvol werd beoordeeld in de instellingsreview en kent daarmee een solide basis waarop wordt voortgebouwd, met een sterk cluster van educatieve opleidingen in Hogeschool PXL en de bijkomende expertise die vanuit de CVO's wordt ingebracht. Het curriculum is goed uitgewerkt waardoor een sterk programma is ontstaan met een stevige praktijkcomponent en een flexibele opbouw. Daarnaast is het concept opgesteld in een breed proces en heeft zodoende draagvlak onder zowel interne als externe stakeholders.

Om de eigenheid van de graduaatsopleiding tot zijn volle recht te laten komen, zullen voor het graduaatsniveau criteria voor toetsing nader uitgewerkt moeten worden en kan men het bereiken van het beoogde eindniveau verder specificeren.

Buiten de elders genoemde aanbevelingen is het een zeer complete aanvraag met een gedegen onderbouwing en een kritische reflectie die getuigt van inzicht.

3 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Kader Toets Nieuwe Opleiding specificatie Educatieve Graduaatsopleiding en Educatieve Masteropleiding”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 8 juni 2018.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het vooroverleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens een vooroverleg op 21 november 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens het toelichtend gesprek voorbereid.

Het toelichtend gesprek vond plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie te Brussel op 21 november 2018 om 10.00 uur. De onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

- **Corry Hermans**
- **Carmen Gonnissen**
- **Indra Beunckens**
- **Danny Robben**
- **Mustafa Kara**
- **Guy Voets**

Tijdens dit gesprek zijn de vraagpunten van de commissie aan de orde gesteld.

Tijdens een besloten nabespreking op 21 november 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de drie generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd op 12 december 2018.

4 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beoogd eindniveau	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3. Te realiseren eindniveau	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding

Naam, Adres, telefoon, e-mail, website instelling	Hogeschool PXL Elfde-Liniestraat 24 B-3500 HASSELT + 32 11 77 55 55 www.pxl.be
Naam, functie, telefoon, e-mail contactpersoon	Veronique Janssen, Diensthoofd kwaliteitszorg
Naam associatie	Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg (AUHL)
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding (graad, kwalificatie)	Educatief graduaat in het secundair onderwijs
Afstudeerrichtingen	-
Niveau en oriëntatie	Niveau 5, professioneel gericht
(Delen van) studiegebied(en)	Onderwijs
ISCED benaming van het studiegebied	0114 Teacher training with subject specialization
Opleidingsvarianten:	<ul style="list-style-type: none">• Regulier traject• LIO-traject
Onderwijstaal	Nederlands
De vestiging waar de opleiding wordt aangeboden	Hasselt
Studieomvang (in studiepunten)	90
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja
Aansluitingsmogelijkheden en mogelijke vervolgopleidingen	-

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

1. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs formuleert concrete doelstellingen, ontwerpt krachtige leeromgevingen en gebruikt passende werkvormen en evaluatiemethodieken ter ondersteuning van het leer- en ontwikkelingsproces. Hij differentieert in functie van de klasgroep en de individuele leerlingen.
2. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs geeft mee vorm aan een positief en ondersteunend leer- en leefklimaat. Hij geeft aandacht aan attitudevorming bij leerlingen en bereidt ze voor op het functioneren op de arbeidsmarkt en op maatschappelijke participatie. Hij gaat gepast om met diversiteit.
3. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de domeinspecifieke vakinhoudelijke en vakdidactische basiskennis. Hij vertaalt deze inhouden gestructureerd en praktijkgericht naar de leerlingen en gebruikt hierbij zijn relevante praktijkervaring. Hij geeft daarbij aandacht aan een correcte en gepaste taal. Hij ondersteunt leerlingen in hun studie- en beroepskeuzeproces.
4. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs organiseert een veilige en efficiënte werk- en leeromgeving. Hij voert administratieve taken correct uit.
5. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs professionaliseert zich en past nieuwe vakgerichte ontwikkelingen toe in zijn onderwijspraktijk. Hij reflecteert kritisch op het eigen functioneren en stuurt zichzelf bij.
6. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om, aangepast aan de context, te communiceren met ouders met respect voor diversiteit.
7. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs neemt zijn verantwoordelijkheid op in het team en neemt deel aan het overleg rond de pedagogische en (vak)didactische aanpak. Hij neemt in het schoolteam initiatieven om het pedagogisch project mee te realiseren.
8. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om te communiceren met externe partners.
9. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs kan in gesprek gaan over zijn beroep en de plaats daarvan in de samenleving. Hij kan deelnemen aan het maatschappelijk debat rond onderwijskundige thema's.
10. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs benadert met een open geest ontwikkelingen op sociaal-politieke, sociaal-economische, levensbeschouwelijke, cultureel-esthetische en cultureel-wetenschappelijke domeinen.

Datum validatie: 15 oktober 2018

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

De beoordeling is gebeurd door een visitatiecommissie aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Martine Tritz (*voorzitter*) studeerde Pedagogische Wetenschappen (richting Onderwijskunde) en Sociale en Agogische Wetenschappen aan de KU Leuven. en Sociale en Culturele Antropologie aan de KU Leuven. Ze behaalde aan dezelfde instelling ook haar Aggregaat secundair onderwijs. Van 1995 tot 2015 was ze werkzaam in de opleiding Leraar Secundair Onderwijs van de Karel de Grote Hogeschool Antwerpen. Ze vervulde er verschillende functies, waaronder beleidsmedewerker praktijk en lid van het dagelijks bestuur; praktijkcoördinator; lector pedagogische, agogische, didactische en psychologische vakken; leertrajectbegeleider; supervisor; organisator van/lesgever in de mentorenvorming. In de periode 1978-1995 was ze lector en stagebegeleider in verschillende andere hogescholen. Sinds 2015 is ze bestuurder van de scholen van het OLV Pulhof te Berchem.

Lex Stomp (*commissielid*) is senior projectleider Internationalisering en teamleider Onderwijsconsultants bij de lerarenopleidingen van Hogeschool Windesheim in Zwolle, Nederland. Hij heeft twee masters onderwijs (MEd) geografie en sociale wetenschappen. Na een carrière als leraar aardrijkskunde in het voortgezet onderwijs werd hij lerarenopleider bij de lerarenopleidingen basis- en voortgezet onderwijs van Windesheim. Vervolgens was hij daar vijf jaar directeur van de Pabo en negen jaar directeur van de lerarenopleiding voortgezet onderwijs. Hij houdt zich bezig met culturele diversiteit in het curriculum van de lerarenopleidingen van Windesheim. Als consultant voert hij regelmatig visitaties en peer-reviews uit binnen instellingen voor hoger onderwijs in Nederland, Litouwen en Vlaanderen.

Diter Den Baes (*commissielid*) studeerde Geschiedenis aan de Universiteit Gent. Hij behaalde bovendien aan diezelfde universiteit de diploma's van Geaggregeerde voor het secundair onderwijs in de geschiedenis en Gediplomeerde in de gespecialiseerde studies van Management voor overheidsorganisaties. In de periode 2003-2012 was hij leerkracht Geschiedenis en Cultuurwetenschappen. Van 2012-2017 was hij directeur Secundair Onderwijs van de Athena campus Heule/CLW. Sinds 2018 is hij algemeen directeur van de scholengroep Mandel en Leie.

Koen Smets (*student-commissielid*) is graduaatsstudent sociaal-cultureel werk aan het Centrum voor Volwassenenonderwijs Sociale School Heverlee.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Liza Kozłowska**, beleidsmedewerker Vlaanderen NVAO, procescoördinator.
- **Carlijn Braam**, zelfstandig tekstschrijver/redacteur, extern secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO gedragscode.

Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

- Aanvraagdossier TNO Educatief graduaat in het secundair onderwijs – Hogeschool PXL

Bijlagen bij het aanvraagdossier:

- Bijlage 1: Domeinspecifieke leerresultaten;
- Bijlage 2: Vergelijking van de opleidingsspecifieke leerresultaten met de domeinspecifieke leerresultaten;
- Bijlage 3: Schematisch programmaoverzicht;
- Bijlage 4: ECTS-fiches van alle opleidingsonderdelen;
- Bijlage 5: Beschrijving van het personeel: beoogde profielen;
- Bijlage 6: Onderwijs- en examenreglement;
- Bijlage 7: Verklaring op eer m.b.t. beschikbaarheid benodigde financiële middelen voor de opleiding;
- Bijlage 8: EVK - EVC en vrijstellingstabel.

Aanvullende bijlagen:

1. Generieke documenten Hogeschool PXL:

- Geïntegreerde proef voor graduaatsopleidingen - Graduaatsproef;
- Evaluatiekader graduaatsopleidingen;
- Leerlijn onderzoekend handelen op niveau 5;
- Beschrijving kwaliteitskenmerken.

2. Opleidingsspecifieke documenten:

- Fijnmazige vertaling van de competenties op de verschillende niveaus.

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

AUHL	Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg
CVO	Centrum voor volwassenenonderwijs
DLR	Domeinspecifieke leerresultaten
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System
EGR	Educatieve graduaatsopleiding
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OLR	Opleidings specifieke leerresultaten
SLO	Specifieke lerarenopleiding
VEB	Verkorte educatieve bacheloropleiding voor secundair onderwijs
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de toetsing van de nieuwe opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs.

